LEXICOGRAFIA ÎN ERA INFORMAŢIONALĂ: CÂTEVA PROBLEME

LEXICOGRAPHY IN THE INFORMATION ERA:
SOME ISSUES

(Abstract)

Lexicography in the Information Era reviews and analyses critically just a few of the many issues under debate on the international lexicographic arena today. We believe that these issues are particularly germane in the context of the information era, all the more so because of their contentious nature. It has been argued that lexicography has come upon hard times and discipline insiders have been enjoined to take prompt remedial action. At the other end of the continuum, the internal tensions permeating lexicography have been put down to phenomena and tendencies associated with natural evolution and growth. Reflecting the current concerns of theorists and practitioners in the field of dictionary making, this paper aims to bring to the fore a number of aspects which have become highly topical issues over the years. In essence, they relate to (1) the relationship between lexicography and linguistics (particularly lexicology) considered in the light of the new technological dawn; (2) the "shotgun marriage" between theory and practice in the field; and (3) the two main competing theories underpinning dictionary compilation nowadays. Without presuming to be able to settle the ongoing debates, we aim to piece together the "bigger picture" that would allow for a better grasp of what goes on in lexicography and why.

Cuvinte-cheie: lexicografie, metalexicografie, elaborarea dicţionarelor, teorie funcţională, lingvistică.

Key-words: lexicography, metalexicography, dictionary compilation, function theory, linguistics.

0. Introducere

Faptul că era informaţională a determinat schimbări în toate sferele activităţii umane reprezintă deja un truism. În lexicografie, ea a ridicat un număr de

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

probleme noi sau a alimentat frământări mai vechi, care par să fi divizat comunitatea lexicografică internaţională. Cele de mai jos reprezintă o discuţie critică pe marginea câtorva probleme care îi unesc sau îi dezbină pe specialiştii de pretudindeni. Prin pregnanţa cu care se impun atenţiei şi prin multiplele sciziuni şi scindări cu care se soldează pe diferite planuri, aceste probleme sunt, pentru unii, indicii clare ale unei „crize de identitate" prin care trece domeniul lexicografiei, iar pentru alţii, tendinţe fireşti asociate dialecticii acestuia. Oricare ar fi natura lor, aceste probleme se pretează analizei sub forma opoziţiilor reductibile, în ultimă analiză, la tensiunea dintre tradiţie şi inovaţie. Dintre multiplele aspecte pe care le îmbracă această tensiune, în lucrarea de faţă ne vom opri doar la câteva. Astfel, vom începe prin a examina statutul lexicografiei, poziţia pe care o ocupă în perimetrul ştiinţelor limbii şi afinităţile ei cu ştiinţele sociale. Apoi vom circumscrie discuţia la domeniul lexicografiei, care subsumează aria lexicografiei practice, distinctă de cea a lexicografiei teoretice, identificând cauzele decalajului dintre ele. A treia problemă pe care ne propunem să o dezbatem restrânge şi mai mult cadrul discuţiei: îndreptându-ne atenţia exclusiv asupra lexicografiei teoretice, ne vom ocupa de principiile teoretice şi metodologice care stau astăzi la baza practicii lexicografice; concret, ne vom referi la principiile lingvistice şi la cele funcţional-pragmatice în alcătuirea dicţionarelor. Expunerea noastră pune şi problema relaţiei dintre lexicografia tradiţională şi cea informatizată, relaţie privită din perspectiva coexistenţei sau opoziţiei lor într-o eră a exploziei informaţionale.

1. Lexicografia astăzi: despre locul şi statutul disciplinei în perioada contemporană

Despre statutul lexicografiei s-a discutat mult şi aprins în ultimul deceniu. Dacă am aminti doar că această problemă a figurat pe agenda Congresului Internaţional de Lingvistică de la Praga în 2003 şi că a constituit tema centrală a Simpozionului Internaţional de Lexicografie desfăşurat la Aarhus în 2008 ar fi, probabil, suficient pentru a da măsura importanţei pe care specialiştii o acordă acestei probleme pe care vocaţia din ce în ce mai pregnant interdisciplinară a lexicografiei o aduce în prim plan. Deşi astăzi nu e deloc surprinzător ca domenii diferite ale cunoaşterii umane să conveargă şi să interfereze, nu e mai puţin adevărat că unele par a simţi mai acut nevoia să se autodefinească. Acest lucru e cu atât mai valabil pentru lexicografie, unde reconsiderarea propriului său statut epistemic este, cel puţin în parte, ecoul mişcării „plăcilor tectonice" pe care s-a întemeiat, i.e. lingvistica şi subdomeniile sale, în special lexicologia, dar şi semantica şi semasiologia, gramatica, stilistica, etimologia şi, mai recent, pragmatica. Legătura dintre lexicografie şi lingvistică este un fapt peremptoriu. Dar care este, în lumina noilor dezvoltări în ambele domenii, relaţia dintre ele? Trecând în revistă

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

momentele-cheie care au jalonat evoluţia lexicografiei din anii şaizeci ai secolului trecut încoace, Gouws (2004: 188-190) arată că într-o vreme lexicografia a fost dependentă de lexicologie, care i-a servit drept fundament teoretic. Deşi, după cum afirmă autorul, această relaţie nu a fost lipsită de unele dificultăţi, ea a contribuit în mod decisiv la definirea lexicografiei drept disciplină lingvistică.

Dar orientarea predominant pragmatică ce caracterizează lexicografia în epoca actuală a făcut necesară reaşezarea domeniului pe baze teoretice noi. Astfel s-a conturat *metalexicografia*, sau lexicografia teoretică, privită iniţial ca pandant al lexicografiei practice. În literatura de specialitate există diferenţe de opinie cu privire la aria de acoperire a metalexicografiei (cf. Hartmann 2001, Bergenholtz şi Gouws 2012); sintetizând, se poate spune că în sfera ei de interes se înscriu cercetările diacronice, tipologice, critice şi metacritice, precum şi cele care vizează utilizarea şi structura dicţionarelor, iar obiectivul ei declarat este acela de a conceptualiza şi elabora teorii menite să sprijine practica lexicografică, contribuind la îmbunătăţirea produselor sale.

Cristalizându-şi această bază teoretică, lexicografia şi-a conturat mai precis statutul, dar nu a ieşit din câmpul gravitaţional al lingvisticii. Pentru unii specialişti (e.g. Zgusta 1971; Swanepoel 1994; Béjoint 1994/2000), acest pas a fost suficient pentru că, din punctul lor de vedere, între cele două discipline există o legătură indisolubilă. După Béjoint (1994/2000: 177), „Niciun lexicograf modern nu-şi poate permite să ignore ceea ce lingvistica are de oferit. Cercetarea lingvistică nu poate fi ignorată, chiar dacă, evident, nu deţine toate răspunsurile”[1] (trad. ns.). Formulat de pe poziţii tradiţionaliste, punctul de vedere potrivit căruia „fiecare operă lexicografică este reflectarea unei teorii lingvistice pe care autorul o aplică mai mult sau mai puţin conştient”[2] (trad. ns.),(Quemada 1972, apud Béjoint 1994/2000: 173) nu mai poate avea acelaşi grad de valabilitate astăzi, când, după cum se afirmă (e.g. Tarp 2009, Bergenholtz şi Gouws 2012), există tipuri de dicţionare care pot fi alcătuite de către specialişti fără o pregătire lingvistică specială.

Dacă pentru unii autori dobândirea de către lexicografie a statutului de disciplină lingvistică şi punerea ei pe picior de egalitate cu celelalte discipline şi subramuri ale ştiinţei limbajului a reprezentat un ţel atins, pentru alţii, această stare de fapt a constituit doar o etapă într-un demers mai amplu, menit să scoată lexicografia din siajul lingvisticii, în general, şi din cel al lingvisticii aplicate,

[1] “No modern lexicographer can afford to ignore what linguistics has to offer. Linguistic research cannot be ignored, even if it certainly does not have all the answers […]” (Béjoint 1994/2000: 177)

[2] “Each lexicographical work reflects a linguistic theory which the author more or less consciously applies.” (Quemada 1972, *apud* Béjoint 1994/2000: 173)

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

în special. Notabilă în acest sens este contribuţia cărturarului german H. E. Wiegand, al cărui tratat, *Wörterbuchforschung. Untersuchungen zur Wörterbuchbenutzung, zur Theorie, Geschichte, Kritik und Automatisierung der Lexikographie*, publicat în 1998, formulează o teorie generală a lexicografiei care, în viziunea autorului, trebuie să transceadă domeniul strict al lingvisticii pentru că, în funcţie de tipul de dicţionar pe care îl elaborează, specialistul face apel la date, metode şi teorii furnizate de domenii diferite. Această teorie are la bază două postulate majore: lexicografia ca disciplină independentă şi dicţionarul ca un „produs utilitar", i.e. ca instrument creat pentru a răspunde unor nevoi precise (*genuine Zwecke*) apărute în situaţii sociale concrete. Analizându-i opera, criticii lui Wiegand nu i-au reproşat acestuia noutatea teoriilor expuse, ci aplicarea lor inconsecventă sau parţială; altfel spus, problema nu era că autorul a mers *prea* departe, ci că nu a mers *destul* de departe. Astfel, Bergenholtz şi Tarp (2003) arată că, în ciuda celor postulate, teoria lui Wiegand este în fapt construită pe armătură lingvistică, din moment ce faptele sunt abordate din perspectivă fenomenologică, axată exclusiv pe conţinutul dicţionarului, fără a-i lua în calcul pe cei cărora dicţionarul le este destinat.

Transformări ulterioare apărute în domeniile cunoaşterii umane au impus cu şi mai multă acuitate reconsiderarea poziţiei lexicografiei în raport cu lingvistica; amintim aici doi factori pe care îi considerăm hotărâtori pentru redefinirea domeniului celei dintâi. Primul se referă la ponderea tot mai crescută a tehnologiei informaţiei, la integrarea ei în fiecare etapă a procesului lexicografic şi reprezintă mijlocul prin care lexicografia modernă se conectează la realităţile erei informaţionale. Cel de-al doilea factor se leagă de schimbarea poziţiei ontologice asupra naturii dicţionarului – de la dicţionarul-carte, care oferă o descriere a limbii, la dicţionarul-instrument, al cărui scop declarat este acela de a oferi soluţii. Această nouă perspectivă reprezintă, am spune, un principiu unificator în domeniul din ce în ce mai vast al lexicografiei, a cărui diversitate îi pune uneori pe teoreticieni la grea încercare. Întâlnită şi la Wiegand, concepţia dicţionarului ca instrument evocă existenţa utilizatorului, ca şi pe cea a funcţiei pe care dicţionarul a fost creat să o îndeplinească. Această concepţie a impus lărgirea cadrului operaţional al lexicografiei prin atenţia acordată utilizatorului – un pol de interes şi în practica lexicografică de la jumătatea secolului trecut, mai exact în dicţionarele didactice bilingve ale lui A. S. Hornby. În această nouă şi extinsă paradigmă, centrul de greutate se deplasează de la *conţinutul lingvistic* al dicţionarului la *utilizator*, la problemele cognitive şi/sau de comunicare ale acestuia, precum şi la soluţiile lexicografice optime corespunzătoare lor.

Astfel, practica lexicografică reprezintă veriga de legătură dintre teoriile abstracte puse în aplicare (şi pe care lexicograful trebuie să le democratizeze)

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

şi utilizatorul dicţionarului, ale cărui necesităţi sunt cât se poate de concrete şi imediate. Această turnură pragmatică, concretizată în preocuparea sporită pentru funcţionalitatea dicţionarului şi pentru beneficiarii activităţii lexicografice, pare să situeze lexicografia în sfera ştiinţelor sociale cu cel puţin aceeaşi îndreptăţire cu care tradiţia o ancorează în cea a ştiinţelor limbii.

Din cele arătate mai sus nu trebuie să se înţeleagă că pentru a dobândi statutul de ştiinţă de sine stătătoare, lexicografia nu a avut altceva de făcut decât să-şi proclame independenţa faţă de lingvistică. Mai trebuie adăugat şi faptul că, după unii (e.g. Bogaarts 2010), aceasta reprezintă o falsă problemă, pentru că dependenţa de alte ştiinţe (inclusiv lingvistica) nu ştirbeşte cu nimic independenţa lexicografiei.

Legitimă sau nu, această dispută a determinat o reconsiderare a poziţiilor celor două discipline şi punerea relaţiei dintre ele pe baze mai reale: factori concreţi, cum ar fi varietatea tipologică a dicţionarelor, domeniile diferite din care provin specialiştii implicaţi în alcătuirea lor, diversitatea resurselor teoretice şi metodologice, au făcut din dimensiunea lingvistică *o componentă* a activităţii lexicografice printre altele (e.g. informatica), deşi trebuie spus că pentru destui specialişti (e.g. Rundell 2012) ea rămâne *prima inter pares*. După cum argumentează Bergenholtz şi Gouws (2012: 40), pentru a alcătui dicţionare, lexicografia se bazează pe experţi din domenii variate; iar pentru *un anumit tip de dicţionare*, experţii în cauză sunt lingviştii.

Esenţa problemei a fost în mod tranşant formulată cu prilejul simpozionului internaţional "Lexicography at a Crossroads: Dictionaries and Encyclopedias Today, Lexicographical Tools Tomorrow", desfăşurat în anul 2008 la Centrul pentru lexicografie al Universităţii din Aarhus, Danemarca: „Iată una dintre deciziile de maximă importanţă care trebuie luate în acest moment de răscruce, în care ne aflăm: să se lase lexicografia încorsetată în sfera dicţionarelor tradiţionale, văzute ca produse ale lingvisticii aplicate, modificându-se doar puţin, în lumina noilor tehnologii şi necesităţi? Sau să se definească drept ceva cu totul diferit?"[3] (Tarp 2009: 20). La ora actuală părerile rămân împărţite şi, oricum, discuţiile pe marginea acestei probleme sunt pentru noi la fel de interesante ca posibila ei soluţie. Primordialitatea criteriului funcţional este de natură să lărgească sfera conceptuală a noţiunii de dicţionar, prin includerea nu numai a dicţionarelor electronice, ci şi a altor tipuri de lucrări de referinţă, care nu s-ar încadra în definiţiile tradiţionale ale dicţionarului. De aici urmează

[3] "This is one of the crucial decisions that have to be taken at the present crossroads: Should lexicography let itself be shut up in the sphere of traditional dictionaries considered products of applied linguistics and only slightly modified according to the new technologies and needs? Or should it define itself as something completely different?" (Tarp 2009: 20).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

că, pe lângă lingvistică, lexicografia trebuie să se definească şi în raport cu alte domenii conexe, al căror statut este perceput în mod diferit în literatura de specialitate, după cum rezultă din poziţia categorică exprimată de Bergenholtz şi Gouws (2012: 38): „[…] pentru noi, lexicografia este o disciplină independentă, care prezintă anumite afinităţi cu părţi ale unor discipline diferite, e.g. ştiintele informării şi lingvistica. Punctul nostru de vedere nu este unanim; mulţi privesc lexicografia nu ca pe o disciplină independentă, ci ca pe o parte a lingvisticii. Ceea ce noi considerăm lexicografie, alţii numesc terminografie sau enciclopedologie [*sic*]. Nu suntem de acord cu acest punct de vedere. […] Mai ales, noi nu privim lexicografia ca parte a lexicologiei – aşa cum o fac unii lingvişti şi lexicografi […]. Punctul de vedere potrivit căruia teoria lexicografică este o parte a lexicologiei presupune faptul că lexicografia pune întrebările, iar lexicologia oferă răspunsurile. Nu credem că aşa stau lucrurile în realitatea practică."[4] (trad. ns.). De remarcat este faptul că autorii adoptă o perspectivă integratoare asupra domeniului lexicografiei, căruia îi circumscriu trei subdomenii distincte, dar conexe, i.e. lexicografia lingvistică, care se ocupă cu dicţionarele lingvistice proiectate să faciliteze îndeplinirea unor funcţii de comunicare, lexicografia specializată, monolingvă, orientată înspre funcţiile cognitive şi lexicografia enciclopedică, văzută ca o combinaţie între primele două.

Dar, abstracţie făcând de problema ariei ei de cuprindere, vom adăuga că susţinătorii statutului de ştiinţă de sine stătătoare atribuit lexicografiei se bazează, în ultimă analiză, pe aceleaşi argumente sau criterii pe care Tarp (2009, 2012) le sintetizează într-un articol programatic care porneşte de la analiza stării de fapt în lexicografia actuală. În esenţă, aceste argumente invocă următoarele fapte: lexicografia are un domeniu şi obiective proprii; este fundamentată teoretic şi operează cu un metalimbaj specific; are tradiţie în practica elaborării dicţionarelor şi propria sa istorie ca ştiinţă; a contribuit la dezvoltarea metodologiei în domeniu; acţionează pe baza unui set de bune practici.

Dacă acceptăm argumentele de mai sus, ne-am putea întreba „ce fel de ştiinţă este lexicografia?"

[4] "[…] we regard lexicography as an independent discipline that does show some relation to parts of different other disciplines, e.g. information science and linguistics. Our approach is not the only one; many people regard lexicography not as an independent discipline but as part of linguistics. Other people see parts of what we regard as lexicography as terminography or encyclopedology. We do not agree with this approach. […] In particular we do not see lexicography as part of lexicology – as is the case with some linguists and lexicographers […]. An approach that sees lexicographic theory as part of lexicology implies that lexicography puts the questions whereas lexicology provides the answers. We do not believe that this is the case in real practical situations" (Bergenholtz şi Gouws 2012: 38).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

Analizând lucrurile din perspectivă lingvistico-filozofică, ten Hacken (2009: 416-417) conchide că lexicografia „nu este o ramură a ştiinţelor empirice. Dacă ar fi aşa, atunci produsele sale, dicţionarele, ar trebui înţelese ca teorii. […] în loc de asta, ele trebuie înţelese ca unelte”[5]. Ca atare, el demonstrează că lexicografia este mai degrabă o ştiinţă aplicată pentru că elementele sale definitorii sunt, ca în orice ştiinţă de acest fel, o problemă practică, soluţia acestei probleme şi explicaţia soluţiei găsite (ten Hacken 2009: 413 *et seq*.). Dintre acestea, autorul consideră că ultima – explicarea modului şi a măsurii în care soluţia propusă este viabilă – reprezintă piatra de încercare pentru lexicografie. Pornind de la o analogie cu medicina, a cărei bază teoretică se sprijină pe explicaţii furnizate de ştiinţe precum anatomia, biochimia şi fizica, ten Hacken consideră că lingvistica (în special cea de orientare chomskyană, de care autorul se ocupă) este pentru lexicografie ceea ce fizica reprezintă pentru medicină: ambele furnizează date despre realitatea cu care fiecare domeniu – lexicografia, medicina – operează: limba în primul caz, materia, în cel de-al doilea. Dar pentru că în medicină anatomia şi biochimia prezintă o mai mare importanţă în explicarea cauzelor şi modului de vindecare a afecţiunilor, autorul este de părere că prioritatea lexicografiei ar trebui să fie aceea de a identifica domeniile – iar din fiecare, teoriile – care îi sunt de folos pentru explicarea soluţiilor găsite.

Din discuţia de mai sus reiese că statutul de ştiinţă al lexicografiei se leagă în mod nemijlocit de existenţa unei baze teoretice în care practica să fie ancorată. Ponderea şi importanţa teoriilor şi metodelor lingvistice în ansamblul aparatului conceptual şi metodologic cu care operează lexicografia rămân deocamdată subiecte controversate. Şi mai controversată pare să fie relaţia dintre teoria şi practica lexicografică, la care ne vom referi în cele ce urmează.

2. Lexicografie teoretică şi lexicografie practică

Ne-am referit mai sus la o „diviziune a muncii” pe tărâmul lexicografiei, între metalexicografie (sau lexicografia teoretică) şi lexicografia practică. Prima s-a conturat ca atare în a doua jumătate a secolului trecut şi are ca obiect cercetarea dicţionarelor din perspectivă sincronică şi diacronică; cea de-a doua datează din antichitate şi se ocupă cu alcătuirea dicţionarelor. Cercetând dicţionarele, metalexicografii urmăresc, printre altele, să formuleze observaţii, principii şi teorii care să conducă la îmbunătăţirea rezultatelor muncii depuse de practicieni.

Trebuie spus din capul locului că existenţa unei teorii lexicografice ca atare este şi ea o problemă controversată, care polarizează părerile specialiştilor de

[5] “Lexicography is not a branch of empirical science. If that were the case, its products, dictionaries, should be interpreted as theories. […] they should instead be interpreted as tools” (ten Hacken 2009: 416-417).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

pretutindeni. Disputa asupra acestei chestiuni se leagă în mod nemijlocit de statutul epistemic al disciplinei (*q.v. supra*). Specialiştii care neagă existenţa teoriei în lexicografie – majoritatea formaţi la şcoala lexicografică anglo-saxonă (cf. Tarp 2012) – privesc lexicografia ca pe o îndeletnicire eminamente practică, neancorată în vreo teorie anume. Considerată lucrare de căpătâi în literatura de specialitate, cartea lui Landau „Dicţionaries. The Art and Craft of Lexicography" („Dicţionare. Arta şi meşteşugul lexicografiei" 2001, ediţia a doua), reprezintă o ilustrare clară a acestui punct de vedere. În acelaşi spirit, Béjoint (2010: 381) declară ritos „Pur şi simplu nu cred că există o teorie a lexicografiei şi nu sunt deloc sigur că va putea exista vreuna."[6] (trad. ns.). Există, pe de altă parte, un număr însemnat de autori (e.g. Zgusta 1971, Wiegand 1989, Tarp 2009, Tono 2010) care susţin că în lexicografie practicienii nu operează nici pe departe într-un vid teoretic, iar eterogenitatea principiilor sale teoretice nu impietează asupra rolului lor călăuzitor în practica lexicografică (Swanepoel 1994). S-a observat apoi, pe drept cuvânt, că acei autori care resping existenţa teoriei o fac mai degrabă pentru că teoriile propuse până în prezent li se par lipsite de valoare, nu pentru că acestea ar lipsi cu desăvârşire. Însă chiar şi repudierea lor este o dovadă în sine că aceste teorii există (Tarp 2012).

Dacă ne situăm de partea susţinătorilor teoriei, este necesar să determinăm care este relaţia acesteia cu practica lexicografică, mai exact, în ce măsură îi foloseşte practicianului teoria.

Considerând că lexicografia contemporană se află într-o „criză de identitate", Tarp (2009: 17-21) pune acest impas pe seama a trei factori decisivi: primul este lipsa de corelare (sau „schisma") dintre teoria şi practica lexicografică; al doilea se leagă de dezvoltările din domeniul tehnologiei informaţiei şi de trecerea de la dicţionarele tipărite la cele electronice; cel de-al treilea factor îl constituie nevoia tot mai acută de acces liber şi în timp real la informaţie. După părerea lui Tarp – părere pe care Rundell (2012) o consideră exagerată – criza de indentitate se manifestă prin impactul limitat pe care metalexicografia îl are asupra practicii lexicografice, prin exagerarea importanţei mijloacelor computerizate în paralel cu tendinţa de a diminua contribuţia lexicografului în selectarea şi prelucrarea datelor, prin lipsa de viziune în proiectarea dicţionarelor virtuale (care se prezintă sub forma unor copii mai mult sau mai puţin fidele ale originalului lor pe hârtie), prin atenţia scăzută care se acordă dicţionarelor non-lingvistice şi, în fine, prin eforturile minime de a conecta lexicografia – ca teorie şi practică socială – la realităţile erei informaţionale.

[6] "I simply do not believe that there exists a theory of lexicography, and I very much doubt that there can be one" (Béjoint 2010: 381).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

Decalajul dintre practică şi teorie a făcut ca uneori practicienii şi teoreticienii să evolueze în universuri paralele. În esenţă, această stare de fapt poate fi pusă pe seama a două cauze, una subiectivă, alta obiectivă. Prima cauză se referă la tensiunea latentă (iar uneori manifestă) dintre practicieni şi teoreticieni. Multă vreme teoreticienii au fost percepuţi drept critici severi până la rigiditate ai dicţionarelor, ceea ce explică, măcar în parte, puţina receptivitate la observaţiile lor. În plus, după cum s-a observat (cf. Rundell 2012), nu este deloc exclus ca succesul comercial al dicţionarelor şi progresele pe care practica le-a înregistrat în mod independent să-i fi întărit pe lexicografi în convingerea lor că nu au nevoie de teorie. A doua cauză, obiectivă, constă în aplicabilitatea limitată a unora dintre principiile şi teoriile propuse de metalexicografi. Gradul mare de abstractizare al unora dintre ele complică lucrurile, nefiindu-i de folos practicianului. Aceasta îl face pe Rundell (2012: 71) să afirme că „Lexicografii au multe de învăţat de la teoreticieni, însă scopurile specifice ale unui dicţionar (şi constrângerile practice care determină elaborarea lui) nu permit aplicarea *ad litteram* a ideilor teoretice”[7] (trad. ns.).

Merită remarcat faptul că o slabă corelare între principii şi aplicarea lor practică există chiar şi în sânul metalexicografiei. Este vorba de critica dicţionarelor, multă vreme o activitate metalexicografică lipsită de un cadru analitic cât de cât unitar. În prezent există câteva seturi de principii, inclusiv pentru evaluarea dicţionarelor online (cf. Swanepoel 2008, Nielsen 2009a, 2009b), dar aplicarea lor de către specialişti rămâne, din diferite motive, un fapt sporadic.

O sinteză a teoriilor concurente şi convergente care alcătuiesc corpusul metalexicografic se întâlneşte la Tarp (2009: 23-24). Astfel, el elaborează ceea ce s-ar putea numi o „taxonomie a taxonomiilor”, alcătuită din trei seturi de opoziţii binare. Din primul set fac parte teoriile generale, precum cea elaborată de Wiegand (*q.v. supra*), care se deosebesc de teoriile specifice, orientate înspre arii lexicografice mai restrânse cum ar fi, de pildă, cea a dicţionarelor didactice. În cadrul celui de-al doilea set, Tarp include teoriile integrate, i.e. cele care se subsumează unei teorii generale fiind, astfel, de natură să întărească validitatea acesteia. La polul opus autorul situează teoriile neintegrate, care nu ţin de vreo teorie lexicografică generală; din această categorie fac parte teoriile, conceptele şi metodele preluate din alte discipline (de obicei lingvistice) şi transplantate ca atare pe sol lexicografic. În viziunea autorului, pentru a fi cu adevărat utile, teoriile neintegrate trebuie adaptate la specificul activităţii lexicografice. În fine, al treilea set opune teoriile contemplative, cele care

[7] “Lexicographers have much to learn from theorists, but the particular goals of a dictionary (and the practical constraints within which it is created) preclude the uncritical application of theoretical ideas” (Rundell 2012: 71).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

descriu produsul activității lexicografice, teoriilor transformatoare, care determină saltul calitativ în teoria şi practica lexicografică. Aceste trei seturi nu se exclud reciproc: autorul combină conceptele pentru a defini teoria funcţională (printre ai cărei promotori se numără) drept generală, transformatoare, conţinând teorii integrate, iar altele aflându-se în curs de elaborare.

Nou apărută în peisajul lexicografiei internaţionale, teoria funcţională este rezultatul orientării pragmatice în lexicografie, la care ne-am referit mai sus. În această viziune, conţinutul lexicografic încetează de a mai fi o prioritate absolută, iar efortul lexicografului este orientat înspre un grup bine definit de utilizatori, cu anumite nevoi cognitive şi/sau de comunicare. Ca atare, cercetarea lexicografică este chemată să studieze aceste nevoi, în strânsă legătură cu utilizatorii şi contextul care determină apelul la dicţionar. Susţinătorii funcţionalismului obiectează la ceea ce ei consideră a fi o mişcare inerţială în lexicografie şi un descriptivism excesiv, vădit în preocupările pentru studiul dicţionarelor existente şi al modului şi măsurii în care acestea aderă la principiile lingvistice prestabilite (Bergenholtz *et al.* 2009). Pe de altă parte, teoriei funcţionale i se reproşează minimalizarea importanţei conţinutului dicţionarelor şi, implicit, a rolului jucat de analiza lingvistică, operaţiune care, pentru unii practicieni, reprezintă însăşi chintesenţa activităţii lexicografice (Rundell 2012).

Cele de mai sus au evidenţiat, în linii generale, o serie de aspecte ale relaţiei dintre teoria şi practica lexicografică în perioada actuală. De aici, considerăm utilă o privire mai atentă asupra domeniului lexicografiei teoretice, mai precis, asupra principiilor teoretice şi metodologice aflate azi la baza practicii lexicografice.

3. Metodologie lingvistică şi metodologie funcţională

Dacă în secţiunea anterioară ne-am referit la decalajul dintre practică şi teorie, în cele ce urmează ne propunem să ilustrăm tendinţa actuală spre polarizare a abordărilor lexicografice în problema alcătuirii dicţionarelor. În acest sens, plecând de la taxonomia lui Tarp (2009) privitoare la teoriile lexicografice şi la cele trei seturi de opoziţii binare discutate mai sus (*q.v.*), ne vom opri asupra diviziunii dintre *teoriile contemplative* şi cele *transformatoare*, pe marginea căreia Tarp (2009: 24) constată că „anumite teorii lexicografice sunt preponderent sau exclusiv contemplative şi foarte rar (sau chiar deloc) testate în practică”[8] (trad. ns.), deşi tocmai această punere în practică dă valoare teoriei. O teorie contemplativă este valoroasă pentru că

[8] “[…] some lexicographical theories are primarily or solely contemplative and are rarely (if ever) tested in practice” (Tarp 2009: 24).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

observă şi analizează retrospectiv ceea ce s-a realizat deja pe tărâmul practicii lexicografice, în timp ce o teorie transformatoare este esenţială pentru că ea poate anticipa viitoarele dezvoltări în domeniu. Deşi le reprezintă drept categorii antitetice, Tarp (2009: 24) le vede conjugate atunci când afirmă că „o teorie ştiinţifică autentică trebuie să aibă atât aspecte contemplative, cât şi aspecte transformatoare”[9] (trad. ns.).

Am amintit deja că teoria funcţională (*Function Theory*) a fost definită ca o teorie generală, transformatoare, care corelează un număr de teorii specifice existente deja sau care vor fi dezvoltate în viitor, fapt care le permite lexicografilor să încorporeze toate inovaţiile din subdomeniul lor. Bergenholtz *et al.* (2009: 8) consideră teoria funcţională drept una dintre cele două abordări concurente, opuse chiar, care se manifestă în lexicografia teoretică. Este vorba, pe de-o parte, de o abordare construită pe o teorie transformatoare şi care corelează dicţionarul şi funcţia lui cu utilizatorul şi contextul socio-profesional al acestuia. Pe de altă parte, există o abordare lingvistică, contemplativă, bazată pe studiul dicţionarelor monolingve elaborate în format tradiţional, precum şi pe aplicarea teoriilor asociate dicţionarelor lingvistice. Pornind de la această „dihotomie teoretică”, autorii atrag atenţia asupra faptului că ea este de natură să genereze o „lacună teoretică” (2009: 10) care nu poate fi evitată decât prin elaborarea unor principii lexicografice aplicabile *tuturor* produselor lexicografice, indiferent de suportul pe care sunt editate sau de specializarea lor; aceste principii trebuie să se sprijine pe o teorie care este deopotrivă contemplativă şi transformatoare.

Deşi privite ca opozitive, la o examinare mai atentă, se poate observa că cele două paradigme teoretice sunt, în acelaşi timp, complementare: teoria transformatoare presupune, şi ea, o analiză a dicţionarelor existente, luând în considerare contexte noi de utilizare în care necesităţile diferite ale utilizatorilor nu sunt satisfăcute. Cele mai cunoscute paradigme teoretice în crearea dicţionarelor sunt teoria lingvistică şi cea funcţional-pragmatică. Abordarea pragmatică, care aduce utilizatorul în prim plan, porneşte de la premisa că „utilizatorii au nevoi diferite în situaţii [de consultare] diferite; însă nu toate dicţionarele oferă ajutorul dorit, fie pentru că au fost create pentru a răspunde nevoilor unor anumiţi utilizatori în situaţii foarte specifice, fie pentru că au fost proiectate să ajute orice utilizator în orice situaţie, ele nefiind, prin urmare, de folos nimănui”[10] (Bergenholtz *et al.* 2009:7) (trad. ns.).

[9] “A genuine scientific theory has both contemplative and transformative aspects” (Tarp 2009: 24).

[10] “[…] users have different needs in different situations but not all dictionaries provide the help sought, either because they have been designed to assist specific users in very specific situations or because they have been designed to help anyone in any situation with the result that they help no one” (Bergenholtz et al. 2009:7).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

Punând accentul pe orientarea pragmatică, (meta)lexicografia modernă deplasează, după cum am mai spus, centrul de greutate de la conținutul dicționarului (orientarea lingvistică) la utilizatorul acestuia (orientarea pragmatică), luând în calcul profilul utilizatorului, i.e. vârsta, ocupația, scopul întrebuințării dicționarelor, preferințele și deprinderile de căutare ale acestuia. Ca un corolar al acestui interes sporit pentru utilizatorul dicționarului, în ultimele decenii s-a dezvoltat un subdomeniu metalexicografic aparte, destinat cercetării acestuia, deși, după cum arată Svensén (2009: 452), interesul cercetătorilor s-a îndreptat cu predilecție spre cei care învață limba engleză ca limbă străină, în dauna unor categorii importante de utilizatori, e.g. scriitorii, traducătorii, jurnaliștii, experții în publicitate, bibliotecarii etc. Merită amintit aici că unul dintre promotorii cercetării utilizatorului este Wiegand, care a încercat chiar să formuleze o teorie a situațiilor de utilizare a dicționarelor care să coreleze relația dintre utilizator, dicționar și actul consultării, cu alți factori, precum motivul folosirii dicționarului, tipul de informație căutată în dicționar etc.

Importanța utilizatorului în lexicografie a fost sesizată și de Burkhanov (1995, în Hartmann 2001: 32), care susține că „scopul alcătuirii de dicționare nu poate fi redus la producerea de publicații alfabetice de natură filologică", deoarece aceasta presupune „documentarea, descriere și codificarea limbii […] care reprezintă obiectul unei opere de referință alcătuite pentru a-i servi unui anumit grup de utilizatori"[11] (trad. ns.). În mod similar, Béjoint (2000: 111) este de părere că rezultatele studierii utilizatorilor de dicționare ar putea influența conținutul și chiar structura dicționarelor.

Considerând că identificarea nevoilor utilizatorilor de dicționare este un demers legitim, Tarp (2009: 25) susține că instrumentele lexicografice nu se materializează din neant, crearea lor fiind determinată de factori extralexicografici specifici („situația extralexicografică a utilizatorului"), care presupune că „centrul de interes [al cercetării] ar trebui să se deplaseze de la cercetarea folosirii dicționarelor la cercetarea acestor situații [extralexicografice]"[12] (trad. ns.). Autorul discută patru tipuri de situații de utilizare relevante din punct de vedere lexicografic: cognitivă, comunicativă, operativă, interpretațională. Astfel, nu doar utilizatorul, ci și contextul situațional

[11] "the scope of dictionary-making cannot be reduced to the production of alphabetical publications of [a] philological nature" as it involves "to document, describe and codify the language (…) that forms the object of the reference work to be compiled for the benefit of a particular user group" (Burkhanov 1995, în Hartmann 2001: 32).

[12] "The focus should be moved from research in dictionary usage to research in these [extra-lexicographic] situations" (Tarp 2009: 25).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

al acestuia prezintă importanţă, dat fiind că nevoile (cognitive, comunicative, operative, sau interpretaţionale) care determină consultarea dicţionarului, sunt rezultatul unei situaţii concrete.

Această perspectivă, de dată relativ recentă, asupra relaţiei dintre dicţionar şi utilizator aduce în prim plan abordarea utilitară a dicţionarului perceput ca un instrument a cărei trăsătură esenţială este capacitatea sa de a oferi date la care accesul este rapid şi din care pot fi extrase informaţii (Tarp 2009: 21). Aceeaşi viziune se întâlneşte la Gouws (2009: 273), care consideră că există cel puţin două aspecte relevante pentru dicţionarele viitorului, i.e. faptul că utilizatorii s-au obişnuit să aibă acces rapid la informaţii şi natura variată a acestor informaţii. În acest context, nu este surprinzătoare desprinderea din lexicografie a unei noi discipline denumită *ştiinţa accesării informaţiilor şi datelor* (*Information and Data Accessology*), care are potenţialul pentru a depăşi limitele lexicografiei tradiţionale şi pentru a juca un rol important în societatea informaţională (Tarp 2009: 29).

Orientarea pragmatică se manifestă nu numai în faza de planificare a dicţionarului, dar şi în faza de selecţie a cuvintelor-titlu, de editare sau de post-editare, lucru vizibil mai ales în cazul dicţionarelor electronice, în special cele online, care îi încurajează pe utilizatori să semnaleze eventualele greşeli, dar şi să contribuie la îmbogăţirea listei de cuvinte. Este din ce în ce mai răspândită aplicaţia *open dictionary* (adoptată, printre alţii, de Macmillan şi Webster-Merriam), în care utilizatorii propun cuvinte pe care ar dori să le regăsească în dicţionar şi pentru care oferă definiţii şi contexte autentice de folosire. Cercetarea utilizatorilor şi a nevoilor acestora poate lua forme diferite, cum ar fi de pildă opţiunea inovatoare (de tip „opinion mining") *seen & heard* pe care Webster-Merriam Dictionary o implementează pe reţelele de socializare cu scopul de a afla motivul pentru care utilizatorii au căutat un anumit cuvânt şi contextul în care l-au întâlnit.

Un alt motiv care impune reorganizarea principiilor lexicografice îl reprezintă răspândirea şi popularitatea de care se bucură dicţionarele electronice sau e-dicţionarele (pe CD-ROM, intranet şi internet). Se poate spune că intensificarea rolului pe care calculatorul îl joacă în lexicografie a culminat cu apariţia acestui nou tip de produs lexicografic, al cărui potenţial deplin nu a fost atins încă. Din perspectivă diacronică, Pruvost (2000: 188) descrie „metamorfozele" lexicografiei de la codice la cartea scrisă şi apoi la suportul informatic, acesta din urmă impunându-se treptat, mai întâi în lexicografia (pe hârtie) asistată de calculator şi mai apoi prin transferul dicţionarelor de pe hârtie, pe suport electronic. Însă autorul atrage atenţia asupra unei noi etape în evoluţia lexicografiei, „în care dicţionarul pe hârtie nu mai este tradus informatic, ci, dimpotrivă, dicţionarul este conceput de la început ca un produs informatic ţinând cont încă de la elaborarea sa de avantajele suportului

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

electronic, de hipertext şi multimedia”[13] (trad. ns.). Pentru a ajunge în această ultimă etapă a dicţionarelor electronice de sine stătătoare, create special pentru suportul electronic, trebuie depăşite anumite prejudecăţi prezente atât în rândul utilizatorilor, cât şi printre lexicografi: un exemplu în acest sens îl constituie concepţia că dicţionarele netradiţionale nu pot fi mai mult decât versiunile electronice ale dicţionarelor tipărite.

Dintr-un unghi diferit, o problemă semnalată adesea în tranziţia de la dicţionarul tradiţional la cel electronic este legată de absenţa limitei de spaţiu. Dispariţia acestei constrângeri duce adesea la includerea unei mari cantităţi de informaţie neprocesată, care îl poate „sufoca” pe utilizator. Hanks (2000, *apud* de Schryver 2003: 163-164) are dreptate atunci când atrage atenţia că „absenţa constrângerilor de spaţiu impune nu mai puţină, ci mai multă disciplină intelectuală în procesul de selectare şi organizare a informaţiei”[14]. Situaţia în care utilizatorul ar putea fi copleşit de informaţii poate fi evitată dacă se ia în considerare profilul lui, adică nevoile sale specifice de informaţie. De altfel, utilizatorul de resurse lexicografice în format electronic nu se confruntă numai cu problema volumului mare de informaţie disponibilă, ci şi cu gradul mare de incertitudine privind sursa sau utilitatea conţinutului accesat. Bergenholtz *et al.* (2009) consideră că teoria funcţională reprezintă o soluţie la această problemă, pentru că ea permite investigarea aspectelor relevante ale comportamentului de consultare ţinând cont de nevoile specifice ale utilizatorului de dicţionar, nevoi lingvistice sau practice.

Ne-am referit mai sus la faptul că dicţionarele sunt considerate înainte de toate cărţi, nu instrumente – un concept cultivat de tradiţia filologică, al cărui ecou se face simţit şi în procesul de evaluare a dicţionarelor, de pildă. Cum este clar din structura lor că dicţionarele electronice nu pot fi considerate cărţi, nici măcar cărţi în format electronic, există pericolul dezvoltării unui cadru de lucru paralel pentru dicţionarele electronice, un demers redundant şi nejustificat în contextul în care lexicografia electronică şi cea tradiţională prezintă mai multe puncte comune decât trăsături diferenţiale. Se impune, prin urmare, o actualizare a principiilor lexicografice astfel încât acestea să includă şi aspectele specifice privind elaborarea, implementarea şi evaluarea dicţionarelor electronice. Cu alte cuvinte, o teorie lexicografică utilă ar trebui

[13] “Mais vient maintenant une autre nouvelle étape consistant à ne plus traduire informatiquement un dictionnaire papier, mais au contraire à concevoir d'emblée le dictionnaire comme un produit informatique, en prenant en compte des l’élaboration du produit les avantages du support électronique, hypertextes et multimédia” (Pruvost 2000: 188).

[14] “The absence of space constraints call for more, not less intellectual discipline in the selection and arrangement of information” (Hanks 2000, în De Schryver 2003: 163-164).

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

să conţină principii general aplicabile tuturor produselor lexicografice, în ciuda particularităţilor acestora, încadrând în metodologia sa generală principiile şi metodele specifice elaborării diferitelor tipuri de dicţionare.

4. Concluzii

Ne-am ocupat mai sus de trei probleme mari care stau de câtva timp în centrul preocupărilor specialiştilor. Prima a vizat statutul epistemic al lexicografiei şi relaţia ei cu alte ştiinţe, în special cu lingvistica. Din dezbaterile pe această temă, am fi tentaţi să credem, în subsidiar, că lexicografii care resping ideea afilierii lexicografiei la lingvistică nu sunt lingvişti fiind, prin urmare, mai puţin dispuşi să admită trăinicia legăturilor dintre ele. Dar dincolo de asemenea posibile speculaţii, efortul lexicografiei de a-şi găsi locul şi drumul propriu pare să fie o tendinţă firească, cu precedente în istoria ştiinţelor: aşa s-a întâmplat cu lingvistica, desprinsă de filologie la începutul secolului trecut şi, mult mai recent, cu lingvistica aplicată, configurată azi ca disciplină nouă, cu o structură compozită, independentă de lingvistica teoretică în siajul căreia s-a aflat un timp. Pe de altă parte, în lumina erei tehnologice şi informaţionale în care evoluăm, pare de înţeles ideea că inovarea în teoria lexicografică nu poate să însemne doar înnoirea teoriilor lingvistice, ci şi deschiderea domeniului către teorii, metode şi principii care afluiesc din alte zone ale cunoaşterii.

A doua problemă analizată mai sus a fost aceea a relaţiei dintre teoria şi practica lexicografică. Şi aici s-ar putea crede (şi pe drept cuvânt) că susţinătorii teoriei sunt metalexicografi, nu practicieni. Importanţa muncii practicienilor este covârşitoare. Dar - simplificând lucrurile - dacă nu ar fi teoreticienii, cine ar şti cât de spinoasă e calea lor?

În fine, a treia problemă asupra căreia ne-am oprit a fost de natură metodologică. Din discuţie a rezultat că trecerea de la perspectiva fenomenologică (axată pe conţinutul şi structura dicţionarului) la cea funcţional-pragmatică în lexicografie a mărit lista obiectivelor cercetării prin includerea, în sfera de interes a acesteia, a utilizatorului şi a contextului social care determină apariţia nevoii de informare. Pe de altă parte, s-a putut observa că lipsa constrângerilor – mai ales a celor legate de spaţiu – din lexicografia electronică trebuie temperată de discernământul mai mare al specialistului în ceea ce priveşte cantitatea şi modul de organizare a informaţiilor furnizate de articolul de dicţionar. În lumina acestei libertăţi de decizie, criteriul funcţional pare a fi un principiu bun.

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Béjoint, Henri, 1994/2000, *Modern Lexicography: An Introduction*, Oxford: Oxford University Press.

Béjoint, Henri, 2010, *The Lexicography of English*, Oxford: Oxford University Press.

Bergenholtz, Henning, Sven Tarp, 2003, „Two Opposing Theories on H.E Wiegand's Recent Discovery of Lexicographic Functions", în *Hermes* 31, p. 171-196.

Bergenholtz, Henning, Sandro Nielsen, Sven Tarp, 2009, „Introduction", în Bergenholtz, Henning, Sandro Nielsen, Sven Tarp (ed.), *Lexicography at a Crossroads. Dictionaries and Encyclopedias Today, Lexicographical Tools Tomorrow*, Bern: Peter Lang, p. 7-15.

Bergenholtz, Henning, Rufus Gouws, 2012, „What is lexicography?", în *Lexikos* 22 (AFRILEX-reeks/series 22: 2012), p. 31-42.

Bogaards, Paul 2010. „Lexicography: Science without Theory?', în de Schryver, G.-M. (ed.), *A Way with Words (Festschrift for Patrick Hanks)*. Kampala, Uganda: Menha Publishers, p. 313-322.

de Schryver, G. M., 2003, „Lexicographers' Dreams in the Electronic-Dictionary Age", în *International Journal of Lexicography*, Vol. 16, Nr. 2, p. 144-199.

Gouws, Rufus, 2004, „Lexicology and Lexicography. Milestones in metalexicography", în van Sterkenburg, Piet, *Linguistics today: facing a greater challenge.* John Benjamins, p. 187-206.

Gouws, Rufus, 2009, „Dictionaries as Innovative Tools in a New Perspective on Standardisation", în Bergenholtz, Henning, Sandro Nielsen, Sven Tarp (ed.), *Lexicography at a Crossroads. Dictionaries and Encyclopedias Today, Lexicographical Tools Tomorrow*, Bern: Peter Lang, p. 265-283.

Hartmann, R.R.K., 2001, *Teaching and Researching Lexicography*. Pearson Education Limited.

Landau, Sidney, 2001, *Dictionaries. The Art and Craft of Lexicography* (2nd edition), Cambridge: Cambridge University Press.

Nielsen, Sandro, 2009a, „Reviewing printed and electronic dictionaries. A theoretical and practical framework". In Nielsen, Sandro şi Sven Tarp (eds.) *Lexicography in the 21st Century. In honour of Henning Bergenholtz*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, p. 23-41.

Nielsen, Sandro, 2009b, „The Evaluation of the Outside Matter in Dictionary Reviews", în *Lexikos* 19, p. 207-224.

Pruvost, J., 2000, „Colloquium report: Des dictionnaires papier aux dictionnaires électroniques. VIIe Journeée des dictionnaires (22 mars 2000)". *International Journal of Lexicography* 13, nr. 3, p. 187-193.

Rundell, M., 2012, „It works in practice but will it work in theory? The uneasy relationship between lexicography and matters theoretical" (Hornby Lecture), în Fjeld, R.V. & J.M. Torjusen (eds), *Proceedings of the 15th EURALEX Congress*. Oslo: University of Oslo, p. 47-92.

Svensén, Bo, 2009, *A Handbook of Lexicography. The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge: Cambridge University Press.

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)

Swanepoel, Piet. 1994. „Problems, Theories and Methodologies in Current Lexicographic Semantic Research", în *Euralex 1994 Proceedings*, p. 11-26.
Swanepoel, Piet. 2008. „Towards a Framework for the Description and Evaluation of Dictionary Evaluation Criteria", în *Lexikos,* 18, p. 207-231.
Tarp, Sven, 2009, „Beyond Lexicography: New Visions and Challenges in the Information Age", în Bergenholtz, Henning, Sandro Nielsen, Sven Tarp (ed.), *Lexicography at a Crossroads. Dictionaries and Encyclopedias Today, Lexicographical Tools Tomorrow*, Bern: Peter Lang, p. 17-31.
Tarp, Sven, 2012, „Do We Need a (New)Theory of Lexicography?", în *Lexikos* 22 (AFRILEX-reeks/series 22: 2012), p. 321-332.
ten Hacken, Pius, 2009, „What is a Dictionary? A View from Chomskyan Linguistics", *International Journal of Lexicography,* 22, p. 399-421.
Tono, Yukio 2010. „A critical review of the Theory of Lexicographical Functions", în *Lexicon (Journal of the Iwasaki Linguistic Circle),* 40, p. 1-26.
Wiegand, H.E., 1984, „On the Structure and Contents of a General Theory of Lexicography", în Hartmann, R.R.K (ed.). *LEXeter '83 Proceedings. Papers from the International Conference on Lexicography at Exeter, 9–12 September 1983*,. Tübingen: Max Niemeyer, p. 13-30.
Wiegand, H. E., 1998, *Wörterbuchforschung. Untersuchungen zur Wörterbuchbenutzung, zur Theorie, Geschichte, Kritik und Automatisierung der Lexikographie*, vol. 1, Walter de Gruyter.
Zgusta, Ladislav, 1971, *Manual of Lexicography*, Paris – The Hague: Mouton.

Marinela BURADA, Raluca SINU
Universitatea „Transilvania" din Braşov

BDD-V2852 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:21 UTC)